

Τίτλος του Προγράμματος:

**«Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας
Εκπομπών και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον
Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού»**

(ETRES-LIFE)

Δεύτερη Έκθεση στα πλαίσια της Δράσης 5:

**“Όραμα, πλαίσιο και στρατηγική για την ενσωμάτωση
του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών
και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον
Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού ”**

Ιούλιος 2005

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	2
1.1.	Η Δράση 5.....	3
1.2.	Η Ομάδα Εργασίας	4
1.3.	Το Ερωτηματολόγιο.....	4
1.4.	Η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας.....	5
1.5.	Ημερίδα – Συνάντηση Εργασίας.....	6
2.	Καταγραφή και σύνθεση των απόψεων στα ζητήματα του Ερωτηματολογίου	7
2.1.	Εισαγωγή.....	7
2.2.	Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο.....	7
2.2.1.	Εισαγωγή.....	7
2.2.2.	Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση.....	7
2.3.	Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών	8
2.3.1.	Εισαγωγή.....	8
2.3.2.	Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση.....	9
2.4.	Η συμμετοχή της Ελλάδας στο Σύστημα.....	10
2.4.1.	Εισαγωγή.....	10
2.4.2.	Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση.....	11
2.5.	Ο ελληνικός τομέας ηλεκτρισμού.....	13
2.5.1.	Εισαγωγή.....	13
2.5.2.	Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση.....	14
2.6.	Οι προοπτικές ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί.....	18
2.6.1.	Εισαγωγή.....	18
2.6.2.	Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση.....	19
3.	Πρόσφατες εξελίξεις.....	21
3.1.	Το Ευρωπαϊκό Σύστημα	21
3.2.	Η αγορά δικαιωμάτων.....	21
3.3.	Πράσινη Βίβλος για την ενεργειακή αποδοτικότητα.....	22
3.4.	Απελευθέρωση της Αγοράς	22
3.5.	Μέτρα μείωσης της θερινής αιχμής	23
3.6.	Διασύνδεση των Κυκλάδων.....	23
3.7.	Άδειες Παραγωγής Έργων ΑΠΕ.....	23
4.	Συμπερασματικές Παρατηρήσεις	25
5.	Παράρτημα	27

1. Εισαγωγή

Το ερευνητικό πρόγραμμα «Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού» (εφεξής ETRES) εκπονείται στα πλαίσια του προγράμματος LIFE III της Ε.Ε. Σε αυτό συμμετέχουν το ΚΑΠΕ (που είναι και ο δικαιούχος του έργου), η ΡΑΕ, το εργαστήριο E3Mlab του ΕΜΠ, και ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτροπαραγωγών από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΕΣΗΑΠΕ)

Στόχος του Προγράμματος είναι η εκτίμηση του ρόλου και των επιπτώσεων στον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού από την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΕΣΕΔΕ) καθώς και των εναλλακτικών υποστηρικτικών μηχανισμών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της Δράσης 5 του ETRES με συγκεκριμένο στόχο τη διαμόρφωση οράματος, πλαισίου και στρατηγικής για την ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού σύμφωνα με σχετικό πακέτο εργασίας του Προγράμματος (Task ID 5-LIFE 03 ENV/GR/219).

Στο δεύτερο κεφάλαιο –που είναι και το κύριο τμήμα της Έκθεσης- γίνεται κατ' αρχάς μια σύντομη παρουσίαση των καθοριστικότερων ζητημάτων που έχουν να κάνουν με την ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού και πιο συγκεκριμένα:

- Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο
- Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών
- Η συμμετοχή της Ελλάδας στο Σύστημα
- Ο ελληνικός τομέας ηλεκτρισμού
- Οι προοπτικές ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί

Παράλληλα με την παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης και στις αντίστοιχες θεματικές ενότητες, επιχειρείται μια σύνθεση των απόψεων φορέων και επιχειρήσεων οι οποίες επηρεάζονται ή εμπλέκονται άμεσα τόσο στο Ευρωπαϊκό Σύστημα όσο και στον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού και ειδικότερα στις ΑΠΕ. Οι απόψεις αυτές καταγράφησαν κατά τη διάρκεια διαβούλευσης στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Δράσης 5 του προγράμματος και η οποία περιγράφεται στις ακόλουθες παραγράφους. Η συνδυασμένη αυτή παρουσίαση των τοποθετήσεων και παρατηρήσεων των πιο αρμόδιων φορέων και επιχειρήσεων στοιχειοθετεί το όραμα, το πλαίσιο και τη στρατηγική για την ενσωμάτωση του ΕΣΕΔΕ και των υποστηρικτικών μηχανισμών ΑΠΕ στον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται εξελίξεις σε διεθνές και ελληνικό επίπεδο που πραγματοποιήθηκαν κατά τις τελευταίες ημέρες της διαβούλευσης, έχουν να κάνουν ακριβώς με τα ζητήματα που αναπτύχθηκαν στο 2^ο κεφάλαιο, και οι οποίες επηρεάζουν, προχωρούν ή και ολοκληρώνουν την στρατηγική και το πλαίσιο για τον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού. Οι εξελίξεις αυτές έχουν να κάνουν με το μέλλον του Ευρωπαϊκού Συστήματος, την ανάπτυξη της αγοράς δικαιωμάτων, την Πράσινη Βίβλο για την ενεργειακή αποδοτικότητα, την πορεία απελευθέρωσης του ελληνικού τομέα ηλεκτρισμού, τα μέτρα αντιμετώπισης των θερινών αιχμών, τη διασύνδεση νησιών των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό σύστημα και το νέο επενδυτικό ενδιαφέρον για κατασκευή έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα της παρούσας Έκθεσης όπως αυτά προέκυψαν από τις διαδικασίες της Δράσης 5.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΕΣΕΔΕ), την εφαρμογή του στην Ελλάδα -και ειδικότερα στον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού- καθώς και με τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ηλεκτροπαραγωγή στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, παραπέμπουμε κάθε ενδιαφερόμενο στις εκθέσεις που έχουν συνταχθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος και βρίσκονται στην ιστοσελίδα του ETRES-LIFE <http://www.cres.gr/etres/documents.htm>.

1.1. Η Δράση 5

Αντικείμενο της Δράσης 5 του Προγράμματος είναι η συγγραφή Έκθεσης που θα παρουσιάζει με περιεκτικό τρόπο ένα συνδυασμένο όραμα για τη τον ελληνικό τομέα

ηλεκτρισμού και τη συμμετοχή του στο ΕΣΕΔΕ και στους υποστηρικτικούς μηχανισμούς ΑΠΕ, ένα πλαίσιο για τη συμμετοχή αυτή και μια στρατηγική για την επίτευξη των παραπάνω.

Για τους σκοπούς της Δράσης, δηλαδή με στόχο την σύνταξη της ως άνω έκθεσης, συστήθηκε επταμελής Ομάδα Εργασίας (Task Force) αποτελούμενη από εκπροσώπους κρατικών φορέων και επιχειρήσεων που εμπλέκονται άμεσα στο εμπόριο δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου. Ρόλος της ομάδας ήταν να παράσχει πολύτιμες απόψεις και θέσεις μέσα από συναντήσεις και συζητήσεις με στόχο τη διαμόρφωση οράματος, πλαισίου και στρατηγικής για την ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών και Υποστηρικτικών Μηχανισμών ΑΠΕ στον Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού, χρησιμοποιώντας ως βάση –μεταξύ άλλων- και τις εκθέσεις που συντάχθηκαν στα πλαίσια προηγούμενων Δράσεων του Προγράμματος.

Λεπτομέρειες αναφορικά με τις ενέργειες που έγιναν για την εκπλήρωση των στόχων της Δράσης 5 καθώς και η διαδικασία διαβούλευσης που ακολουθήθηκε παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους του κεφαλαίου αυτού.

1.2. Η Ομάδα Εργασίας

Στην Ομάδα Εργασίας συμμετέχουν εκπρόσωποι από τις παρακάτω Υπηρεσίες και επιχειρήσεις:

- Υπ. Ανάπτυξης
- ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ.
- Εθνικό Αστεροσκοπείο
- Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων
- ΔΕΗ – Ομάδα Περιβάλλοντος
- Ελλ. Πετρέλαια – Τμήμα Περιβάλλοντος, Υγιεινής και Ασφάλειας.
- Αλουμίνιον της Ελλάδος

1.3. Το Ερωτηματολόγιο

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων της ΡΑΕ για τη Δράση 5 του Προγράμματος, ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε στα μέλη της Ομάδας Εργασίας αναλυτικό

Ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα σχετικά με την συμμετοχή της Ελλάδας –και του τομέα ηλεκτρισμού ειδικότερα- στο ΕΣΕΔΕ καθώς και για τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς για τις ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή.

Το Ερωτηματολόγιο, πλήρες κείμενο του οποίου παρουσιάζεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας έκθεσης, αποτελείται από συνολικά 48 ερωτήσεις ομαδοποιημένες στις παρακάτω 5 ενότητες:

- Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο
- Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών
- Η συμμετοχή της Ελλάδας στο ΕΣΕΔΕ
- Ο ελληνικός τομέας ηλεκτρισμού και τα χαρακτηριστικά του.
- Οι προοπτικές των ΑΠΕ στην Ελλάδα και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί .

Σκοπός του ερωτηματολογίου ήταν να διευκολύνει τα μέλη της Ομάδας Εργασίας στη διατύπωση των απόψεων και των σχολίων τους με συνεκτικό και συγκεκριμένο τρόπο

1.4. Η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας

Η πρώτη επίσημη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας πραγματοποιήθηκε στις 30.03.2005 στην Αθήνα.

Μετά από μια σύντομη παρουσίαση από τους εκπροσώπους της ΡΑΕ, ακολούθησαν τρεις γύροι συζητήσεων στους οποίους τα μέλη της Ομάδας Εργασίας τοποθετήθηκαν αντίστοιχα στις εξής θεματικές ενότητες:

- Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο, το ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Κατανομής και οι δυνατότητες αξιοποίησης των μηχανισμών ευελιξίας του Κιότο.
- Οι επιπτώσεις στην ελληνική βιομηχανία -και τον τομέα ηλεκτρισμού ειδικότερα- από την εφαρμογή του ΕΣΕΔΕ.
- Οι μηχανισμοί οικονομικής υποστήριξης έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα και τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξής τους.

Οι απόψεις των μελών της Ομάδας Εργασίας καταγράφησαν και παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 2 του παρόντος σε συνδυασμό με τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο και την εμπειρία από τη συζήτηση κατά τη διάρκεια της Ημερίδας.

1.5. Ημερίδα – Συνάντηση Εργασίας

Την Πέμπτη 30 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στο Ξενοδοχείο «Golden Age» Ημερίδα – Συνάντηση Εργασίας στο πλαίσιο της Δράσης 5 του Προγράμματος. Σε αυτήν είχαν προσκληθεί να παραστούν εκπρόσωποι όλων των εγκαταστάσεων που συμμετέχουν στο Σύστημα καθώς και εκπρόσωποι επιχειρήσεων και φορέων που δραστηριοποιούνται σε αντικείμενα σχετικά με το ΕΣΕΔΕ και/ή τον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού και τις ΑΠΕ.

Στη συνάντηση τελικά παραβρέθηκαν –εκτός των συνεργατών του Προγράμματος και των μελών της Ομάδας Εργασίας- περίπου 40 άτομα.

Μετά από μια αναλυτική παρουσίαση εκ μέρους της ΡΑΕ για το ΕΣΕΔΕ, και τη συμμετοχή της Ελλάδας -και ειδικότερα του ελληνικού τομέα ηλεκτρισμού- σε αυτό, ακολούθησε κατάθεση ερωτήσεων από πλευράς των συμμετεχόντων και σχετική συζήτηση με τα μέλη της Ομάδας Εργασίας. Τα βασικά συμπεράσματα και παρατηρήσεις από τη συζήτηση αυτή έχουν ενσωματωθεί στο παρόν κείμενο.

2. Καταγραφή και σύνθεση των απόψεων στα ζητήματα του Ερωτηματολογίου

2.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης καταγράφονται οι τοποθετήσεις των μελών της Ομάδας Εργασίας πάνω στα προαναφερθέντα κομβικά ζητήματα, όπως προέκυψαν από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο και τη συζήτηση στην 1^η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας.

Για διευκόλυνση της παρακολούθησης του κειμένου, πριν από την καταγραφή των απόψεων πάνω σε κάθε ζήτημα, παρατίθεται εισαγωγικά, εντός ξεχωριστού πλαισίου, μια πολύ σύντομη παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης.

2.2. Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο

2.2.1. Εισαγωγή

Το σημαντικότερο βήμα προς την κατεύθυνση περιορισμού των ανθρωπογενών εκπομπών ΑτΘ που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή αποτελεί το Πρωτόκολλο του Κιότο (ΠτΚ) που τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005. Στα πλαίσια του ΠτΚ η Ε.Ε. έχει δεσμευτεί να επιτύχει μείωση εκπομπών ΑτΘ την περίοδο 2008-2012 κατά 8% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των κρατών-μελών για «κατανομή βαρών» στη μείωση των εκπομπών, η Ελλάδα οφείλει να περιορίσει την αύξηση των εκπομπών της στο 25%.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για το 2002, οι εθνικές εκπομπές παρουσίαζαν αύξηση 21,1% σε σχέση με το 1990 ενώ οι εκτιμήσεις για το 2010 σύμφωνα με το Σενάριο Αναμενόμενης Εξέλιξης προβλέπουν αύξηση των εκπομπών κατά 35,8%.

Για την επίτευξη των στόχων με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, παρέχεται στα κράτη η δυνατότητα αξιοποίησης των «μηχανισμών ευελιξίας» δηλαδή η Διεθνής Εμπορία Εκπομπών, ο Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης και η Από Κοινού Εφαρμογή. Στους δύο τελευταίους μηχανισμούς δίνεται η δυνατότητα σε κράτη και/ή επιχειρήσεις να επιτύχουν το στόχο τους επενδύοντας σε έργα περιορισμού εκπομπών σε τρίτες χώρες.

2.2.2. Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μείωσης Εκπομπών το οποίο υιοθετήθηκε και στο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής, η Ελλάδα θα επιτύχει τον εθνικό στόχο μόνο με

εγκύρια μέτρα και πολιτικές, η πλειονότητα των οποίων θα αρχίσει να αποδίδει μετά το 2008. Το ΥΠΕΧΩΔΕ ήδη εκπονεί μελέτη εκτίμησης της απόδοσης των εν λόγω μέτρων από την οποία νέες ενδείξεις και συμπεράσματα μπορεί να προκύψουν.

Παρόλα αυτά, η γενική άποψη είναι πως ο στόχος είναι μάλλον αδύνατον να επιτευχθεί. Το ελληνικό κράτος αναμένεται να αξιοποιήσει τους μηχανισμούς ευελιξίας του Κιότο ως πιο άμεση και εφικτή λύση για την επίτευξη του εθνικού στόχου, κυρίως καταφεύγοντας στην αγορά δικαιωμάτων εκπομπής (Μονάδες Ανατιθέμενης Ποσότητας) από άλλες χώρες στο πλαίσιο της Διεθνούς Εμπορίας Εκπομπών του Κιότο.

Ως αιτίες για την αναμενόμενη υπέρβαση του εθνικού ορίου εκπομπών αναφέρθηκαν η περιορισμένη και καθυστερημένη είσοδος του φυσικού αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή και τον εμπορικό/οικιακό τομέα, η απουσία συνεκτικών πολιτικών και μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας και περιορισμού εκπομπών τόσο στο βιομηχανικό και τον τριτογενή τομέα όσο και στις μεταφορές, καθώς και η περιορισμένη ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών.

Οι επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία θα εξαρτηθούν σε κάθε τομέα από τις απαιτήσεις αλλά και δυνατότητες περιορισμού των εκπομπών καθώς και από τις απαιτήσεις στους αντίστοιχους τομείς άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αυτές αντανακλούνται στα εθνικά τους Σχέδια Κατανομής. Πάντως μια αύξηση των τιμών των ενεργειακών προϊόντων και των προϊόντων ενεργειακής έντασης πρέπει να θεωρείται αναμενόμενη, με τις πρώτες ενδείξεις να γίνονται εμφανείς ήδη από το 2006.

Ταυτόχρονα όμως, η διαδρομή συμμόρφωσης με τον στόχο του Κιότο ίσως βοηθήσει την ελληνική οικονομία υποχρεώνοντάς την να βελτιώσει το σε μεγάλο βαθμό ρυπογόνο και σπάταλο μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης που την χαρακτηρίζει.

2.3. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών

2.3.1. Εισαγωγή

Η Οδηγία 2003/87 θεσπίζει ένα Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Ατθ εντός της Κοινότητας με έναρξη εφαρμογής την 1η Ιανουαρίου 2005.

Κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής (2005-2007), το Σύστημα καλύπτει μόνο τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) από μεγάλες εγκαταστάσεις σε ορισμένες

βιομηχανικές δραστηριότητες ενώ μελλοντικά μπορεί να επεκταθεί ώστε να καλύπτει και άλλα ΑτΘ και / ή άλλες βιομηχανικές δραστηριότητες.

Το Σύστημα λειτουργεί στη βάση θέσπισης ανώτατου ορίου και εμπορίας δικαιωμάτων:

Κάθε κράτος μέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές υποχρεώσεις στα πλαίσια του ΠτΚ, πρέπει να αποφασίσει για κάθε περίοδο εφαρμογής του Συστήματος το ανώτατο επιτρεπτό όριο εκπομπών από το σύνολο των εγκαταστάσεων που εντάσσονται στο Σύστημα. Αυτό το συνολικό όριο θα κατανέμεται με τη μορφή Δικαιωμάτων Εκπομπής (1 Δικαίωμα = 1 τόνος CO₂) σε κάθε καλυπτόμενη εγκατάσταση.

Ο φορέας εκμετάλλευσης μιας εγκατάστασης της οποίας οι ετήσιες εκπομπές υπερβαίνουν τα Δικαιώματα Εκπομπής που της κατανεμήθηκαν, θα πρέπει να αγοράσει κατάλληλο επιπλέον πλήθος Δικαιωμάτων. Πωλητές Δικαιωμάτων μπορούν να είναι εγκαταστάσεις που εντάσσονται στο Σύστημα και οι εκπομπές των οποίων ήταν λιγότερες από το πλήθος των δικαιωμάτων που τους είχε κατανεμηθεί (πχ επειδή μείωσαν την παραγωγή τους, ή χρησιμοποίησαν λιγότερο ρυπογόνα τεχνολογία).

Η Οδηγία 2004/101 της 27.10.2004 τροποποιεί σχετικά την Οδηγία 2003/87 επιτρέποντας σε εγκαταστάσεις που εντάσσονται στο Σύστημα να μετατρέψουν πιστωτικά μόρια (credits) παραγόμενα από βασιζόμενους σε έργα μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο (Κοινή Εφαρμογή (JI) και μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης (CDM)) σε δικαιώματα εκπομπών του Ευρωπαϊκού Συστήματος.

2.3.2. Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση

Το Σύστημα θα βοηθήσει τις εγκαταστάσεις να περιορίσουν τις εκπομπές τους με έναν αποτελεσματικό από πλευράς κόστους τρόπο. Οι συνολικές εκπομπές σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν προβλέπεται να μειωθούν αισθητά την πρώτη περίοδο εφαρμογής, όμως σημαντικότερες μειώσεις αναμένονται από την δεύτερη περίοδο. Η ΕΕ πρέπει να πιέζει και χώρες όπως οι ΗΠΑ να περιορίσουν τις εκπομπές τους τόσο για την εξασφάλιση περιβαλλοντικής αποτελεσματικότητας του Συστήματος όσο και για τον περιορισμό του διεθνούς ανταγωνιστικού μειονεκτήματος των ευρωπαϊκών προϊόντων και υπηρεσιών που δημιουργείται από την εφαρμογή του Συστήματος.

Το κανονιστικό πλαίσιο του Συστήματος θεωρείται ικανοποιητικό, αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια που επιδέχεται βελτιώσεις και προσφέρει πολύτιμα μαθήματα ειδικότερα ενόψει της έναρξης της Διεθνούς Εμπορίας Εκπομπών από το 2008. Βασικά μειονεκτήματά του είναι η μη εναρμονισμένη μεθοδολογία κατανομής δικαιωμάτων και η αβεβαιότητα σχετικά με το βαθμό αυστηρότητας που θα απαιτηθεί σε ακόλουθες περιόδους. Ειδικότερα η έλλειψη εναρμόνισης ήδη δημιούργησε τριβές μεταξύ Επιτροπής και κρατών-μελών (κυρίως Βρετανία, Γερμανία, Ιταλία, Πολωνία, Τσεχία) και θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα αν διαφορετικές

μεθοδολογίες εφαρμόζονται σε ομοειδείς επιχειρήσεις διαφορετικών χωρών. Ένα ξεκάθαρο, αυστηρό και από κοινού αποδεκτό πλαίσιο είναι απαραίτητο για τις επόμενες περιόδους.

Η επέκταση του Συστήματος και σε άλλους τομείς και αέρια είναι επιθυμητή για λόγους αύξησης της ρευστότητας αλλά και για τον περιορισμό των εκπομπών σε τομείς όπως οι μεταφορές που δεν καλύπτονται από το Σύστημα αλλά εμφανίζουν υψηλούς ρυθμούς αύξησης εκπομπών. Βέβαια πρέπει να μελετηθούν οι πρόσθετες δυσκολίες και κόστη που η όποια επέκταση θα φέρει και η οποία για πρακτικούς λόγους μάλλον δεν θα μπορέσει να γίνει πριν το 2012.

Η καθυστέρηση και η δυστοκία στην έγκριση έργων στα πλαίσια των μηχανισμών του Κιότο μειώνει τη ρευστότητα στην αγορά δικαιωμάτων και αντίστοιχα πιέζει ανοδικά τις τιμές.

Το ελληνικό κράτος δεν είναι έτοιμο για την αξιοποίηση των μηχανισμών ευελιξίας και οι σχετικές αποφάσεις και δράσεις πρέπει να παρθούν το συντομότερο δυνατόν. Υπάρχει σημαντικό περιθώριο σχετικής δραστηριοποίησης ελληνικών επιχειρήσεων, κυρίως σε Βαλκανικές χώρες και μετά το 2008 αλλά ούτε ο επιχειρηματικός κόσμος δείχνει να δραστηριοποιείται σχετικά και να κατανοεί τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες που προκύπτουν.

Η εξέλιξη της τιμής των δικαιωμάτων αλλά και ο βαθμός αυστηρότητας της κατανομής σε επόμενες περιόδους σίγουρα θα επηρεάσει και την επενδυτική στρατηγική των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα καθώς για την 1^η περίοδο με τα στενά χρονικά όρια και την αβεβαιότητα για την εξέλιξη του Συστήματος δεν αναμένονται αξιοσημείωτες αλλαγές. Οι μικρότερες επιχειρήσεις που καλύπτονται από το Σύστημα πιθανόν να δυσκολευτούν να ενσωματώσουν τη λογική του κόστους των εκπομπών στις αποφάσεις τους με σημαντικές επιπτώσεις.

2.4. Η συμμετοχή της Ελλάδας στο Σύστημα

2.4.1. Εισαγωγή

Στις 31.12.2004 η Ελλάδα υπέβαλε προς έγκριση στην Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Κατανομής (ΕΣΚ). Περαιτέρω, με την ΚΥΑ 54409/2632 της 27.12.2004 έγινε η ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία. Το ΕΣΚ εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 20 Ιουνίου 2005.

Το ΕΣΚ καλύπτει 141 υφιστάμενες εγκαταστάσεις στις οποίες κατανέμονται περίπου 71,3 εκατομμύρια δικαιώματα για κάθε έτος της περιόδου 2005-2007. Επιπλέον 9,4 εκ. δικαιώματα έχουν προβλεφθεί συνολικά για εγκαταστάσεις που θα ξεκινήσουν τη λειτουργία τους μέσα στην περίοδο αυτή.

Το σύνολο των δικαιωμάτων είναι κατά 2,1% μικρότερο από τις προβλεπόμενες εκπομπές των καλυπτόμενων εγκαταστάσεων σύμφωνα με το Σενάριο Αναμενόμενης Εξέλιξης οι οποίες αντιστοιχούν στο 52,5% των προβλεπόμενων συνολικών εθνικών εκπομπών για την περίοδο 2005-2007.

Το 73% των δικαιωμάτων προς υφιστάμενες εγκαταστάσεις και το 71% των δικαιωμάτων προς νεοεισερχόμενες εγκαταστάσεις θα δοθεί σε εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής. Από τον κλάδο ηλεκτροπαραγωγής απαιτούνται συγκριτικά και οι μεγαλύτερες μειώσεις εκπομπών (2,5% σε σχέση με το ΣΑΕ).

Από τους κλάδους που δεν εντάσσονται στο Σύστημα, τη μεγαλύτερη συνεισφορά στις εθνικές εκπομπές ΑτΘ έχει ο κλάδος των Μεταφορών με εκπομπές που αντιστοιχούν στο 18% του συνόλου για το 2001.

Αρμόδια Αρχή είναι το Γραφείο Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών του ΥΠΕΧΩΔΕ που εκδίδει τις Άδειες Εκπομπής και εποπτεύει το Μητρώο και το σύστημα παρακολούθησης και επαλήθευσης εκπομπών. Το Εθνικό Μητρώο διαχειρίζεται από το ΕΚΠΑΑ αλλά δεν είναι ακόμα σε λειτουργία.

2.4.2. Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση

Η πλειονότητα των μελών της Ομάδας Εργασίας χαρακτηρίζει το ελληνικό ΕΣΚ ως επαρκώς τεκμηριωμένο, με γενικά ρεαλιστικές εκτιμήσεις και ικανοποιητική μεθοδολογία κατανομής. Ωστόσο εκφράστηκαν κάποιες παρατηρήσεις /ενστάσεις εκ μέρους της ΔΕΗ Α.Ε. οι οποίες συνοψίζονται στα εξής βασικά σημεία:

- Οι προβλέψεις του ΕΣΚ σχετικά με την εξέλιξη ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας και εγκατεστημένης ισχύος κρίθηκαν ως μικρότερες από τις αντίστοιχες άλλων επίσημων σεναρίων.
- Επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας (βελτίωση βαθμού απόδοσης, αλλαγή καυσίμου, τηλεθέρμανση) που πραγματοποιήθηκαν από το 1991 σε μια σειρά από σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής της ΔΕΗ, έπρεπε να αναγνωριστούν ως πρόωπη δράση και ο συντελεστής συμμόρφωσης για τις εγκαταστάσεις αυτές να τεθεί ίσος με τη μονάδα. Υπενθυμίζεται ότι στο ΕΣΚ ο συντελεστής συμμόρφωσης για τις εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής σε σχέση με το Σενάριο Αναμενόμενων Εξελίξεων τέθηκε ίσος με 0,975.
- Εν γένει για τον τομέα ηλεκτροπαραγωγής δεν θα πρέπει να απαιτούνται υψηλότερες μειώσεις εκπομπών σε σχέση με άλλους τομείς.

- Για λόγους εθνικής ενεργειακής ανεξαρτησίας και ασφάλειας ηλεκτροδότησης, η συνέχιση χρήσης λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή θα πρέπει να αποτελεί εθνική στρατηγική.
- Οι γνωστοί νεοεισερχόμενοι στην ηλεκτροπαραγωγή εκτιμάται ότι δεν θα είναι σε θέση να ξεκινήσουν λειτουργία στον χρονικό ορίζοντα που προβλέπεται στο ΕΣΚ. Για το λόγο αυτό εκτιμάται ότι θα μείνουν αδιάθετα περίπου 1,46 εκ. δικαιώματα τα οποία προτείνεται να διατεθούν στη ΔΕΗ δεδομένου ότι οι σταθμοί της οποίας θα κληθούν να καλύψουν το φορτίο για όσο διάστημα δεν λειτουργήσουν οι νέοι σταθμοί.

Επίσης, από ορισμένα μέλη της ομάδας εργασίας διατυπώθηκε η άποψη ότι υπάρχει σημαντικό περιθώριο μείωσης εκπομπών (μεγαλύτερο από αυτό που προβλέπεται στο ΕΣΚ) τους τομείς που δεν καλύπτονται από το Σύστημα, όπως είναι για παράδειγμα οι μεταφορές, ωστόσο διαπιστώνεται έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού και καθυστέρηση στην εφαρμογή απαιτούμενων συγκεκριμένων μέτρων. Ειδικότερα, κατά την Ημερίδα της 30^{ης} Ιουνίου τονίστηκε πως μεγάλη σπατάλη ενέργειας γίνεται στον οικιακό τομέα λόγω ελλιπούς θερμικής μόνωσης των κτιρίων.

Περαιτέρω διατυπώθηκε ότι η επιτυχία του Συστήματος θα κριθεί στο βαθμό που οι εγκαταστάσεις επιτύχουν συμμόρφωση με το μικρότερο δυνατό κόστος. Δεδομένης της δυνατότητας εισαγωγής πιστωτικών μορίων από έργα μηχανισμών του Κιότο στο Ευρωπαϊκό Σύστημα και εφόσον η δυνατότητα αυτή δεν καλυπτόταν από κάποιο περιοριστικό όριο, η τιμή του δικαιώματος εκπομπής θα έπρεπε να συγκλίνει στο οριακό κόστος μείωσης εκπομπών από τέτοια έργα που είναι σήμερα στο εύρος 5-8 € / tCO₂. Όμως τα προβλήματα και καθυστερήσεις που παρατηρούνται σχετικά με την ενεργοποίηση και έγκριση τέτοιων έργων περιορίζουν τη ρευστότητα στην αγορά δικαιωμάτων και αποτελούν έναν από τους λόγους για την πρόσφατη δραματική αύξηση της τιμής τους (29 € στις 13 Ιουλίου).

Για την εκτίμηση της σχετικής επιτυχίας του Συστήματος στην Ελλάδα και εφόσον είναι διαθέσιμα τα αντίστοιχα στοιχεία, διατυπώθηκε η άποψη πως θα πρέπει να συγκριθεί το συνολικό κόστος συμμόρφωσης (κόστος αγοράς δικαιωμάτων και στοχευόμενες δράσεις) ανηγμένο στους συνολικούς τόνους πλεοναζουσών εκπομπών, με τον αντίστοιχο δείκτη σε άλλες χώρες.

Τέλος, επισημάνθηκε πως η μεγάλη καθυστέρηση που έχει παρατηρηθεί στην οργάνωση και θέση σε λειτουργία του Εθνικού Μητρώου έχει βαρύτερες οικονομικές επιπτώσεις στις ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να αγοράσουν δικαιώματα εκπομπών καθώς μην μπορώντας να έχουν ακόμα σχετικό λογαριασμό στο Εθνικό Μητρώο δεν είναι σε θέση να προβούν σε αγοραπωλησίες δικαιωμάτων.

2.5. Ο ελληνικός τομέας ηλεκτρισμού

2.5.1. Εισαγωγή

Δομή Αγοράς

Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα ξεκίνησε με τον Ν.2773/1999 και τον Ν.3175/2003 που τον τροποποιεί ως συνέπεια των Κοινοτικών Οδηγιών 1996/92 και 2003/54.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας που εποπτεύει τις αγορές ενέργειας εξακολουθεί να έχει κυρίως γνωμοδοτικό ρόλο.

Ο ΔΕΣΜΗΕ έχει αναλάβει τη διαχείριση του συστήματος μεταφοράς υψηλής τάσης.

Η ΔΕΗ Α.Ε. -μονοπωλιακή επιχείρηση πριν την απελευθέρωση- εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να είναι μια καθετοποιημένη επιχείρηση, είναι ιδιοκτήτης και διαχειριστής των δικτύων διανομής (μέση και χαμηλή τάση) και είναι ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς.

Παραγωγή

Ο λιγνίτης είναι το κύριο καύσιμο ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα. Οι λιγνιτικές μονάδες αντιστοιχούν στο 47% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος στο διασυνδεδεμένο ηπειρωτικό σύστημα.

Παρά την απελευθέρωση της αγοράς πριν 4 χρόνια, σε ό,τι αφορά θερμικές μονάδες, μόνο μια αεριοστροβιλική μονάδα αιχμής έχει εγκατασταθεί από νεοεισερχόμενους επενδυτές ενώ ένα εργοστάσιο συνδυασμένου κύκλου με φυσικό αέριο αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία μέσα στο 2005. Η ΔΕΗ Α.Ε. έχει μερίδιο αγοράς 97% στην ηλεκτροπαραγωγή.

Οι περιορισμένες επενδύσεις σε νέες μονάδες παραγωγής τα τελευταία χρόνια σε συνδυασμό με την αύξηση της κατανάλωσης ηλεκτρισμού και κυρίως την αύξηση της αιχμής ζήτησης, φέρνει σε ασφυκτικά επίπεδα τις εφεδρείες του Συστήματος τις κρίσιμες ώρες των καλοκαιρινών μηνών οπότε και παρατηρούνται οι αιχμές του Συστήματος.

Λειτουργία ημερήσιας αγοράς

Η κατανομή μονάδων παραγωγής και η διαχείριση του Συστήματος πραγματοποιείται από τον ΔΕΣΜΗΕ με βάση προσφορές που υποβάλλουν οι παραγωγοί. Πρόσφατα ψηφίστηκε ο Κώδικας Συστήματος και Συναλλαγών.

Προμήθεια-Τιμολόγια

Από 1ης Ιουλίου 2004, όλοι οι καταναλωτές πλην των οικιακών έχουν δικαίωμα επιλογής προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας. Όμως η ΔΕΗ Α.Ε. είναι η μόνη επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας με αποτέλεσμα να έχει μερίδιο αγοράς πολύ κοντά στο 100%. Τα τιμολόγια για κάθε κατηγορία καταναλωτών εγκρίνονται από το ΥΠΙΑΝ για όσο διάστημα ο σημαντικότερος προμηθευτής έχει μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 70%.

Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά

Στην Ελλάδα υπάρχει ένα πλήθος νησιών με αυτόνομα δίκτυα, μη συνδεδεμένα με το ηπειρωτικό σύστημα. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς στα νησιά αυτά το 2004 ήταν 1573MW. Διαχειριστής των δικτύων αυτών είναι η ΔΕΗ Α.Ε. η οποία αποζημιώνεται για το υπερβάλλον κόστος κάλυψης των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας.

Διεθνείς Διασυνδέσεις

Το Ελληνικό Σύστημα διασυνδέεται από Βορρά με τη Βουλγαρία, την ΠΓΔΜ και την Αλβανία με διαθέσιμη ισχύ μεταφοράς 600 MW. συνδέεται επίσης με την Ιταλία με υποβρύχιο καλώδιο DC ισχύος 500 MW ενώ πρόκειται να κατασκευαστεί νέα σύνδεση με την ΠΓΔΜ ισχύος 400 MW καθώς και σύνδεση με την Τουρκία. Οι βόρειες διασυνδέσεις χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά για εισαγωγές ενέργειας ενώ κυρίως τους χειμερινούς μήνες πραγματοποιούνται σημαντικές εξαγωγές προς την Ιταλία.

2.5.2. Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση

Δομή Αγοράς

Γενική ήταν η υποστήριξη για τη διαμόρφωση στην Ελλάδα μιας απελευθερωμένης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο πνεύμα των Οδηγιών 1996/92 και 2003/54. Η ενσωμάτωσή τους στην εθνική νομοθεσία έχει πραγματοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό αλλά εκκρεμεί η ενσωμάτωση ορισμένων ζητημάτων που προβλέπει η Οδηγία 2003/54/EK και ιδίως θέματα που αφορούν τη διαχείριση του Δικτύου Μεταφοράς. Σε κάθε περίπτωση η διαδικασία πραγματικής απελευθέρωσης προχωράει αργά και με δυσκολίες.

Ως αίτια για την προβληματική πορεία απελευθέρωσης αναφέρονται τα εξής:

- Η ύπαρξη και διατήρηση μονοπωλιακών δομών στις ενεργειακές αγορές που αφήνουν περιθώρια για δυνατότητα εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, σταυροειδών επιδοτήσεων κλπ.
- Το υψηλότερο κόστος παραγωγής από τους νέους σταθμούς με καύσιμο φυσικό αέριο σε σύγκριση με το χαρτοφυλάκιο της ΔΕΗ που κυριαρχείται από λιγνιτικούς σταθμούς με χαμηλότερο κόστος παραγωγής.

- Η απροθυμία επίδοξων νέων επενδυτών να αναλάβουν σχετικό επιχειρηματικό ρίσκο σε συνδυασμό με την απουσία κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου που θα δημιουργούσε κλίμα ασφαλούς χρηματοδοτησιμότητας, τουλάχιστον για τις πρώτες επενδύσεις που θα καλούνταν στην πράξη να ανοίξουν την αγορά στον ανταγωνισμό.
- Τέλος εκ μέρους της ΔΕΗ Α.Ε. αναφέρθηκε ως επιπλέον αιτία καθυστέρησης των νέων επενδύσεων και τα χαμηλά επίπεδα τιμών του ηλεκτρισμού στην Ελλάδα.

Ο πρόσφατα ψηφισθείς Κώδικας Συστήματος και Συναλλαγών αναμένεται πάντως να δώσει ώθηση στην διαδικασία απελευθέρωσης όπως επίσης –σε μακροπρόθεσμα ορίζοντα βέβαια- και η διαμόρφωση της περιφερειακής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην ΝΑ Ευρώπη.

Σχετικά με το ρόλο και τα χαρακτηριστικά της ΡΑΕ στην απελευθερωμένη αγορά, όλοι οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν πως η ΡΑΕ πρέπει να έχει το ρόλο που προβλέπει για τις Ρυθμιστικές Αρχές η Οδηγία 2003/54. Από ορισμένους εκ των συμμετεχόντων τονίστηκε επιπλέον πως η ΡΑΕ πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά του ανεξάρτητου ρυθμιστή που θα εξασφαλίζει σε καθημερινή βάση συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού στην αγορά και να μην περιορίζεται ο ρόλος της απλά σε σύμβουλο-εισηγητή του Υπουργείου Ανάπτυξης. Περαιτέρω, από μέλη της Ομάδας Εργασίας, διατυπώθηκε η άποψη πως η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση ΔΕΗ Α.Ε., παρά την τεράστια σημασία της στην ενεργειακή τροφοδοσία και ανάπτυξη της χώρας, πρέπει να λειτουργεί και να αντιμετωπίζεται στην απελευθερωμένη αγορά ως ένας παραγωγός, χωρίς να μπορεί να διαμορφώνει εθνική ενεργειακή πολιτική. Η δεσπόζουσα θέση της στην αγορά καθιστά επιτακτική τη λειτουργία της σύμφωνα με το πνεύμα και το γράμμα των Οδηγιών και με τον πιο διαφανή τρόπο.

Παραγωγή

Η επίπτωση από την εφαρμογή του Συστήματος στα μερίδια πρωτογενούς ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή αναμένεται να είναι ασήμαντη για την πρώτη περίοδο καθώς αφενός οι νέες επενδύσεις για μονάδες φυσικού αερίου είχαν ήδη δρομολογηθεί και αφετέρου η στενότητα εφεδρείας στο ελληνικό Σύστημα δεν επιτρέπει σημαντική μείωση στον βαθμό εκμετάλλευσης των λιγνιτικών σταθμών. Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και ανάλογα με την εξέλιξη των τιμών των δικαιωμάτων εκπομπής και των

αναγκών του Ελληνικού Συστήματος, αναμένεται μια αύξηση του μεριδίου του φυσικού αερίου.

Διάσταση απόψεων υπήρξε σχετικά με τη δυνατότητα της Πολιτείας να καθορίζει την τεχνολογία και/ή το καύσιμο σε νέες μονάδες παραγωγής. Κυρίαρχη ήταν η θέση πως οι επενδυτές με βάση τις δικές τους τεχνικο-οικονομικές μελέτες και κριτήρια θα πρέπει να επιλέγουν τα χαρακτηριστικά της επένδυσής του και να αναλαμβάνουν το αντίστοιχο ρίσκο. Από πλευράς ΔΕΗ Α.Ε. αναφέρθηκε πως το κράτος θα μπορούσε να καθορίζει τέτοιες παραμέτρους στο πλαίσιο χάραξης μακροπρόθεσμης εθνικής ενεργειακής στρατηγικής (πχ με ορίζοντα 15-20 χρόνια).

Ημερήσια Αγορά

Στη νέα πραγματικότητα που εισάγεται με την εφαρμογή του ΕΣΕΔΕ οι εκπομπές έχουν ένα κόστος το οποίο αντιμετωπίζεται ως κόστος λειτουργίας. Επομένως οι παραγωγοί πρέπει να το λαμβάνουν υπόψη στις ημερήσιες προσφορές τους ώστε να το ανακτούν κατά την εκκαθάριση.

Προμήθεια-Τιμολόγια

Το συνολικό πρόσθετο κόστος για τους παραγωγούς από την εφαρμογή του ΕΣΕΔΕ είναι το κόστος αγοράς των επιπλέον απαιτούμενων δικαιωμάτων ή εναλλακτικά το κόστος των δράσεων προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές (πχ αλλαγή σειράς φόρτισης μονάδων, νέες επενδύσεις). Οι παραγωγοί έχουν κάθε επιχειρηματικό συμφέρον να ελαχιστοποιήσουν το πρόσθετο κόστος από τις εκπομπές, αλλά κάθε πραγματικό πρόσθετο κόστος θα μετακυλιστεί στους τελικούς καταναλωτές.

Στο βαθμό που η ενδεχόμενη αύξηση των τιμολογίων ηλεκτρισμού ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΕΣΕΔΕ αντανακλά τα πραγματικά πρόσθετα κόστη των παραγωγών, δεν αναμένεται απότομη αύξηση της κερδοφορίας των παραγωγών. Αντίθετα, και λαμβανομένης υπόψη της πρόσφατης έντονα αυξητικής εξέλιξης της τιμής των δικαιωμάτων, υπάρχει ο κίνδυνος να μην ληφθεί υπόψη έγκαιρα στα τιμολόγια ή να υποτιμηθεί το πρόσθετο κόστος, με επιπτώσεις στην κερδοφορία των παραγωγών.

Σίγουρα θα υπάρξει μια επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων λόγω της αύξησης του κόστους των ενεργειακά εντατικών προϊόντων. Ήδη ορισμένες επιχειρήσεις φέρεται να εξετάζουν το ενδεχόμενο μεταφοράς ρυπογόνων δραστηριοτήτων τους σε χώρες που δεν καλύπτονται από το ΕΣΕΔΕ, κάτι

που μπορεί να διευκολύνει την επίτευξη του στόχου μείωσης εκπομπών αλλά μπορεί να δράσει ανασταλτικά στην ανάπτυξη και να δημιουργήσει κοινωνικά προβλήματα.

Γενικά, εφόσον αποτραπούν κερδοσκοπικές πρακτικές από πλευράς παραγωγών και θεωρώντας πως η κατανομή δικαιωμάτων έχει γίνει με δίκαιο τρόπο που να αντανακλά τις τεχνικο-οικονομικές δυνατότητες περιορισμού εκπομπών σε κάθε τομέα και εγκατάσταση, τότε οι όποιες επιπτώσεις από ενδεχόμενη αύξηση των τιμολογίων ηλεκτρισμού εκτιμάται πως θα είναι εύλογες και αντιμετωπίσιμες.

Απαντώντας σε σχετική παρατήρηση κατά τη διάρκεια της ημερίδας, εκ μέρους της ΔΕΗ ΑΕ αναφέρθηκε ότι έχει ήδη ξεκινήσει διαδικασία αναδιάρθρωσης των τιμολογίων πώλησης, καθώς πράγματι εντοπίζονται στρεβλώσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Η διαδικασία αυτή θα γίνει σταδιακά ώστε να εξομαλυνθεί ο όποιος αντίκτυπος και με προοπτική τη διαμόρφωση τιμολογίων που θα προσφέρουν κίνητρα εξοικονόμησης και αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας. Στόχος είναι να επεκταθεί σε όσο το δυνατόν περισσότερους καταναλωτές η χρήση «μετρητών σε πραγματικό χρόνο» με τους οποίους σε διαστήματα τετάρτου της ώρας η τιμή της ενέργειας θα αντανακλά το κόστος της για το διάστημα αυτό.

Μη διασυνδεδεμένα νησιά

Ειδικά όσον αφορά τα Μη Διασυνδεδεμένα νησιά, διατυπώθηκε η άποψη ότι τα περιθώρια περιορισμού των εκπομπών είναι μικρά δεδομένου ότι η χρήση πετρελαϊκών προϊόντων στην ηλεκτροπαραγωγή θα συνεχίσει να είναι κυρίαρχη. Στην ελαχιστοποίηση των εκπομπών κατά την κάλυψη των αναγκών των νησιών πιστεύεται πως θα συμβάλουν:

- Η διασύνδεση αυτόνομων συστημάτων με το ηπειρωτικό σύστημα ή και μεταξύ τους.
- Η μεγιστοποίηση της διείσδυσης ΑΠΕ και η εγκατάσταση υβριδικών συστημάτων.
- Η θέσπιση μέτρων και κινήτρων για εξοικονόμηση ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας ειδικότερα κατά τις ώρες αιχμής.

Διεθνείς διασυνδέσεις

Οι εισαγωγές ηλεκτρισμού από τις βόρειες διασυνδέσεις της χώρας είναι ούτως ή άλλως μεγιστοποιημένες κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους για οικονομικούς λόγους και λόγους εφεδρείας του Συστήματος. Καθώς η τιμή των εισαγωγών

καθορίζεται με βάση τους κανόνες προσφοράς και ζήτησης, αναμένεται ότι μια συνιστώσα του κόστους εκπομπών θα αντανακλάται και στην τιμή των εισαγωγών. Επιπλέον, η Βουλγαρία που είναι η μεγαλύτερη εξαγωγός ηλεκτρισμού χώρα των Βαλκανίων, αναμένεται να ενταχθεί στην ΕΕ εντός του 2007 και επομένως οι εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής θα καλύπτονται από το ΕΣΕΔΕ χάνοντας έτσι το όποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σε κάθε περίπτωση, εκτός από τις ανάγκες του Συστήματος, και το πρόσθετο κόστος των εκπομπών πρέπει να είναι μια παράμετρος στην απόφαση αύξησης της χωρητικότητας των διασυνδέσεων της χώρας.

2.6. Οι προοπτικές ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί

2.6.1. Εισαγωγή

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας¹ (ΑΠΕ) παρουσίασαν σημαντική ανάπτυξη στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα κυρίως της οικονομικής υποστήριξής τους η οποία πραγματοποιείται με τα εξής μέτρα:

- Εξασφάλιση κατά προτεραιότητα απορρόφησης στο Δίκτυο της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ.
- Εξασφαλισμένη τιμή αγοράς της παραγόμενης από ΑΠΕ ηλεκτρικής ενέργειας
- Επιχορήγηση του κόστους κατασκευής έργων ΑΠΕ με ποσοστά που διαφοροποιούνται ανά τεχνολογία (30-50%).

Σύμφωνα με την Οδηγία 2001/77 η Ελλάδα έχει ενδεικτικό στόχο 20,1% για τη συνεισφορά της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ (συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων υδροηλεκτρικών) στην τελική κατανάλωση ηλεκτρισμού της χώρας το 2010. Το ποσοστό αυτό για το 2004 ήταν περίπου 11% (2,5% ΑΠΕ + 7,5% μεγάλα υδροηλεκτρικά).

Το 2004 η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ (πλην μεγάλων υδροηλεκτρικών) στην Ελλάδα ήταν της τάξης των 575MW το μεγαλύτερο ποσοστό των οποίων (~85%) αφορούσε αιολικά πάρκα.

Το ενδιαφέρον για περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ είναι μεγάλο. Ήδη έχουν εκδοθεί από το ΥΠΙΑΝ άδειες παραγωγής για έργα ΑΠΕ συνολικής ισχύος πάνω από 4500 MW. Όμως παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην υλοποίηση αυτών των έργων η οποία μπορεί να αποδοθεί σε μια σειρά από προβλήματα σημαντικότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Αδυναμία απορρόφησης της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στο υφιστάμενο

¹ Ηλεκτροπαραγωγή από ΑΠΕ είναι η ενέργεια που παράγεται από εκμετάλλευση αιολικής ενέργειας, ηλιακής ενέργειας, βιομάζας ή βιοαερίου (συμπεριλαμβανομένων των απορριμμάτων και αποβλήτων), υδάτινου δυναμικού από σταθμούς μικρότερους των 10MW, ενέργειας της θάλασσας καθώς και το αντίστοιχα τμήμα ενέργειας που παράγεται από υβριδικούς σταθμούς.

δίκτυο (κορεσμός της μεταφορικής ικανότητας των δικτύων σε περιοχές υψηλού δυναμικού ΑΠΕ)

- Χρονοβόρα και γραφειοκρατική αδειοδοτική διαδικασία
- Απουσία εγκεκριμένου Χωροταξικού Σχεδιασμού, που μπορεί να οδηγήσει ακόμα και σε ακύρωση της άδειας εγκατάστασης πολλών έργων ΑΠΕ
- Τοπικές αντιδράσεις, εν πολλοίς προερχόμενες από την έλλειψη συγκροτημένης και αντικειμενικής ενημέρωσης

2.6.2. Παρουσίαση των απόψεων που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση

Γενική είναι η διαπίστωση πως ο ενδεικτικός στόχος της Οδηγίας 2001/77/EK είναι ανέφικτος ή τουλάχιστον υπεραισιόδοξος και πως η ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας είναι από τις πιο ρεαλιστικές και ενδεδειγμένες πολιτικές για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Προτεραιότητες και δράσεις στην κατεύθυνση άρσης των εμποδίων στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ πρέπει να είναι:

- Η κατασκευή των απαραίτητων επεκτάσεων του δικτύου μεταφοράς.
- Η έκδοση εθνικού Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.
- Η ψήφιση Σχεδίου Νόμου που ήδη έχει επεξεργαστεί το ΥΠΙΑΝ και που μεταξύ άλλων προβλέπει την ορθολογικοποίηση και απλοποίηση των αδειοδοτικών διαδικασιών για κατασκευή έργων ΑΠΕ.

Στο βαθμό και στις περιπτώσεις που οι αντιδράσεις τοπικών φορέων για την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ είναι αστήρικτες ή υπερβολικές, η υλοποίηση του σχετικού Προγράμματος Ενημέρωσης κοινού και φορέων (που προβλεπόταν και ως Δράση του ΕΠΙΑΝ) εκτιμάται πως θα συνεισφέρει στην άρση τέτοιων εμποδίων.

Η εγκατάσταση αιολικών πάρκων ως βασική συνιστώσα ανάπτυξης των ΑΠΕ στην Ελλάδα ήταν και παραμένει φυσιολογική αλλά και αποδοτική για την εθνική οικονομία καθώς είναι τεχνικο-οικονομικά η πιο ώριμη τεχνολογία ενώ στην Ελλάδα υπάρχει και αξιόλογο αιολικό δυναμικό αλλά και εμπειρία στην κατασκευή και λειτουργία αιολικών πάρκων.

Το υφιστάμενο σύστημα οικονομικής υποστήριξης έργων ΑΠΕ κρίνεται ως εύλογο και αποδοτικό και σε γενικές γραμμές πρέπει να παραμείνει αμετάβλητο τουλάχιστον για την επόμενη πενταετία-δεκαετία. Υπάρχει μια συζήτηση στην ΕΕ για την μελλοντική εφαρμογή ενός Συστήματος Εμπορίας Πράσινων Πιστοποιητικών αλλά

κάτι τέτοιο δεν κρίνεται ακόμα ώριμο καθώς δεν υπάρχει σημαντική εμπειρία από την εφαρμογή του, η αποδοτικότητά του φαίνεται να υστερεί συγκριτικά με το σύστημα εγγυημένης τιμής αγοράς ενώ απαιτείται αυστηρή εναρμόνιση των σχετικών νομοθεσιών και μηχανισμών παρακολούθησης-πιστοποίησης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Από πλευράς του Συνδέσμου Παραγωγών Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ αναφέρθηκε πως ένα τέτοιο σύστημα θα δυσχέραινε την χρηματοδοτησιμότητα μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην κατασκευή έργων ΑΠΕ καθώς αφαιρεί την εγγυημένη και προβλέψιμη αποδοτικότητα των έργων αυτών.

Κατά τη διάρκεια της Ημερίδας, ο εκπρόσωπος του ΥΠΑΝ ξεκαθάρισε πάντως πως δεν υπάρχει βούληση εισαγωγής ενός τέτοιου μηχανισμού εμπορίας Πράσινων Πιστοποιητικών, τουλάχιστον για όσο διάστημα η εγκατεστημένη ισχύς από ΑΠΕ στην Ελλάδα είναι κάτω των 1600MW.

Στην περίπτωση που μελλοντικά η τιμή του ηλεκτρισμού αυξηθεί σημαντικά ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του Συστήματος, από μόνη της η Αγορά αναμένεται να οδηγηθεί σε κατασκευή περισσότερων έργων ΑΠΕ και αύξηση του μεριδίου τους στην ηλεκτροπαραγωγή και επομένως είναι πιθανόν να χρειάζεται επανεξέταση του τρόπου και του ύψους οικονομικής υποστήριξής τους. Η όποια όμως τέτοια επανεξέταση πρέπει να πραγματοποιηθεί σε σχέση με το ζήτημα της ανταγωνιστικής τιμολόγησης των συμβατικών μορφών ενέργειας (πχ βαθμός ενσωμάτωσης εξωτερικού κόστους, «κρυφές» επιδοτήσεις σε ορυκτά καύσιμα κ.α.)

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας διατυπώθηκε η άποψη ότι εκτός από την αιολική ενέργεια θα πρέπει να επικεντρωθεί ενδιαφέρον και στην προώθηση και άλλων μορφών ΑΠΕ (όπως για παράδειγμα της βιομάζας/βιοκαυσίμων) οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών CO₂ όχι μόνο στην ηλεκτροπαραγωγή αλλά και στις μεταφορές καθώς και στην ενεργοβόρο βιομηχανία και θα πρέπει να διερευνηθούν οι σύγχρονες τεχνολογίες και τεχνικές με την εφαρμογή των οποίων μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος αυτός.

3. Πρόσφατες εξελίξεις

3.1. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα

Με την έγκριση του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Κατανομής στις 20 Ιουνίου οριστικοποιήθηκε το πλαίσιο εφαρμογής του ευρωπαϊκού Συστήματος για την πρώτη περίοδο και ξεκινάει ουσιαστικά η λειτουργία του.

Είχε προηγηθεί μια επίδειξη αποφασιστικότητας από πλευράς της Επιτροπής σε σχέση με το βαθμό ρεαλιστικότητας των υποβληθέντων ΕΣΚ, με χαρακτηριστικότερα παραδείγματα την απαίτηση σημαντικών μειώσεων στο πλήθος των υπό έκδοση δικαιωμάτων από την Πολωνία (-16%), την Τσεχία (-9,5%) και την Ιταλία (-9%).

Ήδη 6 χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Δανία, Φιλανδία), έχουν θέσει σε λειτουργία τα Εθνικά Μητρώα Δικαιωμάτων ενώ αναμένονται τα Μητρώα της Αυστρίας, της Ισπανίας, του Βελγίου και της Ιρλανδίας. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για την ημερομηνία θέσης σε λειτουργία του ελληνικού Μητρώου.

Τον Ιούνιο, η Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέθεσε στις εταιρείες συμβούλων McKinsey & Company και Ecofys την παρακολούθηση και τη σύνταξη απολογιστικής έκθεσης για το ΕΣΕΔΕ. Σκοπός της έκθεσης είναι

- Η ανάλυση της λειτουργικότητας και του σχεδιασμού του συστήματος σε σχέση με ένα πλήθος συγκεκριμένων ζητημάτων.
- Η αξιολόγηση των επιπτώσεων από την επέκταση του συστήματος σε άλλους τομείς και αέρια του θερμοκηπίου
- Η κατανόηση των πραγματικών επιπτώσεων του Συστήματος στην ανταγωνιστικότητα.

Πάντως από πλευράς Επιτροπής ανακοινώθηκε πως η όποια επέκταση του Συστήματος δεν θα πραγματοποιηθεί νωρίτερα από το 2013.

3.2. Η αγορά δικαιωμάτων

Με το σταδιακό ξεκαθάρισμα του πλαισίου εφαρμογής του Συστήματος μέσα στο 2005, τόσο οι όγκοι συναλλαγών όσο και οι τιμές των Δικαιωμάτων Εκπομπής έχουν αυξηθεί αλματωδώς. Χαρακτηριστικό είναι πως ενώ η τιμή του δικαιώματος τον Ιανουάριο ξεκίνησε περίπου στα 7€/τόνο, στις 21 Ιουνίου έφτασε τα 23,0 €/τόνο CO₂.

Αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΔΕΗ Α.Ε. της 17^{ης} Ιουνίου για τα οικονομικά αποτελέσματα Α' τριμήνου 2005, η επιχείρηση καταχώρησε ως έξοδο κονδύλιο 19,5 εκατομμυρίων ευρώ ως εκτιμώμενο κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής για το διάστημα αυτό.

3.3. Πράσινη Βίβλος για την ενεργειακή αποδοτικότητα

Στις 22 Ιουνίου έγινε αποδεκτή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Πράσινη Βίβλος για την ενεργειακή αποδοτικότητα. Το κείμενο αυτό παρουσιάζει ένα πλήθος δράσεων που θα βοηθήσουν την ΕΕ να επιτύχει με αποδοτικό τρόπο μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης κατά 20% μέχρι το 2020 μέσω αλλαγών στην καταναλωτική συμπεριφορά και μέσω ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών. Η επίτευξη αυτού του στόχου προσδοκάται ότι θα βοηθήσει την ΕΕ να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις της στο Πρωτόκολλο του Κιότο, θα τροφοδοτήσει την ανάπτυξη, θα βελτιώσει την ενεργειακή εξάρτηση και θα δημιουργήσει περισσότερες και ποιοτικότερες θέσεις εργασίας.

3.4. Απελευθέρωση της Αγοράς

Στις 14.07.2005 δόθηκε στη δημοσιότητα νομοσχέδιο για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας το οποίο ολοκληρώνει την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ στην εθνική νομοθεσία. Βασικές ρυθμίσεις του νομοσχεδίου είναι οι εξής:

- Διαχωρίζεται από την ΔΕΗ Α.Ε. το Δίκτυο Διανομής με την ίδρυση έως τις 01.07.2007 ανώνυμης εταιρείας που αναλαμβάνει αρμοδιότητες Διαχειριστή Δικτύου.
- Ανοίγει η αγορά (παραγωγή και προμήθεια) και στα μεγάλα μη διασυνδεδεμένα νησιά (Κρήτη και Ρόδο)
- Ο ΔΕΣΜΗΕ καθίσταται αποκλειστικά υπεύθυνος για την ανάπτυξη και τη συντήρηση του Συστήματος και διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του από τη ΔΕΗ Α.Ε.
- Υποχρεώνονται σε λογιστικό διαχωρισμό των επιμέρους δραστηριοτήτων τους οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- Ενισχύεται αντίστοιχα ο ρόλος της ΡΑΕ.

- Παρέχεται δικαίωμα σε τρίτους να κατασκευάζουν δίκτυα μεταφοράς.
- Ενσωματώνονται υποχρεώσεις για παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στους Προμηθευτές.

3.5. Μέτρα μείωσης της θερινής αιχμής

Στην κατεύθυνση αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκαλούνται στο ελληνικό σύστημα ηλεκτρισμού τις ώρες της θερινής αιχμής (11:00-15:00 τις εργάσιμες μέρες του Ιουλίου), το ΥΠΑΝ εξέδωσε Υπουργική Απόφαση που παρέχει κίνητρα σε μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές (άνω του 1,8MW) για τον περιορισμό της κατανάλωσης τις ώρες αυτές. Σε συνεργασία με το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, το ΥΠΑΝ εξέδωσε επίσης κοινή εγκύκλιο με την οποία ζητείται ο περιορισμός της λειτουργίας αρδευτικών συστημάτων κατά τις ώρες αιχμής. Ταυτόχρονα, πραγματοποιήθηκαν εργασίες αντιστάθμισης της αέργου ισχύος στα δημόσια κτίρια.

3.6. Διασύνδεση των Κυκλάδων

Ύστερα από σχετική πρόταση του ΔΕΣΜΗΕ συστήθηκε αρμόδια Επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους του ΔΕΣΜΗΕ, της ΡΑΕ και της ΔΕΗ με αντικείμενο την εξέταση των προτεινόμενων λύσεων για τη διασύνδεση των νησιών Άνδρου, Τήνου, Μυκόνου, Πάρου και Νάξου με το Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα.

Στις 21 Ιουνίου δημοσιεύτηκε η οριστική Έκθεση της Επιτροπής η οποία συνηγορεί υπέρ της διασύνδεσης του Λαυρίου με τη Σύρο με Ε.Ρ. (ενδεχομένως με ενδιάμεσους σταθμούς στην Κέα και/ή την Κύθνο) κατά το έτος 2010. Οι εσωτερικές διασυνδέσεις μεταξύ των νησιών προτείνεται να πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τοπολογία διασύνδεσης που ελαχιστοποιεί τα έργα μεταφοράς επί των νησιών.

Η διασύνδεση θα έχει ως αποτέλεσμα και τη σταδιακή παύση λειτουργίας των υφιστάμενων Αυτόνομων Σταθμών Παραγωγής στα νησιά και επομένως θα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των αντίστοιχων εκπομπών.

3.7. Άδειες Παραγωγής Έργων ΑΠΕ

Τους τελευταίους μήνες παρατηρήθηκε έντονο ενδιαφέρον κατασκευής Έργων ΑΠΕ, πιθανότατα ενόψει της ψήφισης Σχεδίου Νόμου που θα απλοποιεί και θα επιταχύνει τις απαραίτητες αδειοδοτικές διαδικασίες.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι από την 1 Ιανουαρίου μέχρι τις 17 Ιουνίου 2005 υποβλήθηκαν στη ΡΑΕ 194 αιτήσεις για χορήγηση Άδειας Παραγωγής για έργα ΑΠΕ συνολικής ισχύος 3,63 GW. Σε συντριπτικό βαθμό η αιτούμενη ισχύς (3,56GW) αφορούσε 149 αιτήσεις για κατασκευή αιολικών πάρκων.

4. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών είναι πλέον σε λειτουργία και αποτελεί το σημαντικότερο διεθνή μηχανισμό περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και κινείται στο πλαίσιο των υποχρεώσεων της ΕΕ στο Πρωτόκολλο του Κιότο το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005.

Η εφαρμογή του στην Ελλάδα δύναται να συμβάλει στην προσπάθεια επίτευξης του πολύ απαιτητικού πλέον στόχου για συγκράτηση της αύξησης των εθνικών εκπομπών στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο και μάλιστα με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Η δυσκολία επίτευξης του στόχου καθιστά αναγκαία την άμεση έναρξη διαδικασιών και λήψη αποφάσεων για αξιοποίηση των μηχανισμών ευελιξίας του Κιότο από πλευράς Κράτους και επιχειρήσεων.

Μέσα από τις διαδικασίες κατά τη διάρκεια της Δράσης 5 του Προγράμματος, δηλαδή τις εργασίες της Ομάδας Εργασίας, τη δημόσια διαβούλευση όπως αυτή εκφράστηκε στο πλαίσιο της ημερίδας, από τη σύνθεση των απόψεων όπως αυτές παρουσιάστηκαν στα κεφάλαια 1,2 και 3 του παρόντος προκύπτουν τα εξής βασικά συμπεράσματα αναφορικά με το όραμα για τον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού και τη συμμετοχή του στο ΕΣΕΔΕ και στους υποστηρικτικούς μηχανισμούς των ΑΠΕ.

1. Είναι νωρίς ακόμη να γίνει μια ακριβής ποσοτικοποίηση των επιπτώσεων στην ελληνική οικονομία, όμως μια αύξηση της τιμής των ενεργειακών προϊόντων και των προϊόντων ενεργειακής έντασης είναι αναμενόμενη.
2. Αναμφίβολα, η συμμετοχή του ελληνικού τομέα ηλεκτρισμού στο Σύστημα θα είναι καθοριστική καθώς ευθύνεται για το 72% των καλυπτόμενων εκπομπών. Ωστόσο, λόγω των στενών χρονικών περιθωρίων αλλά και της στενότητας του ελληνικού Συστήματος Ηλεκτρισμού, δεν αναμένονται για την τρέχουσα τριετία σημαντικές διαφοροποιήσεις. Πάντως μεσοπρόθεσμα αναμένεται να αυξηθεί η συνεισφορά του φυσικού αερίου και των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή.
3. Το όραμα για τη δημιουργία μιας απελευθερωμένης αγοράς ηλεκτρισμού στην Ελλάδα, όπως αυτό αντανακλάται στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες 96/92/ΕΚ και 2003/54/ΕΚ, είναι όχι μόνο στρατηγική επιλογή της ελληνικής

κοινωνίας αλλά και υποχρέωση της χώρας ως μέλος της Ε.Ε.. Η διαδικασία απελευθέρωσης όμως έχει προχωρήσει με πολύ αργούς ρυθμούς και η πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση εξακολουθεί να διατηρεί συντριπτικά δεσπόζουσα θέση.

4. Η θέση σε λειτουργία των πρώτων ιδιωτικών σταθμών μέσα στην επόμενη χρονιά και η οριστικοποίηση του Κώδικα Συστήματος και Συναλλαγών αναμένεται να δώσει μια τόνωση στην διαδικασία απελευθέρωσης, όπως επίσης και μακροπρόθεσμα η δημιουργία της περιφερειακής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη ΝΑ Ευρώπη.
5. Ο ρυθμός αύξησης της εγκατάστασης έργων ΑΠΕ στην Ελλάδα έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια παρά το πολύ έντονο σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον. Τόνωση στην περαιτέρω ανάπτυξή τους θα δώσουν η κατασκευή των απαιτούμενων επεκτάσεων δικτύων, η κατάρτιση Ειδικού Πλαισίου Εθνικού Χωροταξικού Σχεδιασμού και η ψήφιση Σχεδίου Νόμου για την απλοποίηση των αδειοδοτικών διαδικασιών. Σημαντική διαφοροποίηση στον υφιστάμενο μηχανισμό οικονομικής υποστήριξης έργων ΑΠΕ δεν κρίνεται αποδοτική για το προσεχές τουλάχιστον διάστημα.

5. Παράρτημα

Παρατίθεται το Ερωτηματολόγιο όπως αυτό υποβλήθηκε στα μέλη της Ομάδας Εργασίας.

Σας προσκαλούμε εφόσον επιθυμείτε να καταθέσετε τις δικές σας απόψεις, σχόλια και παρατηρήσεις συμπληρώνοντας το ερωτηματολόγιο και παραδίδοντάς το στην ομάδα του Προγράμματος κατά τη διάρκεια της ημερίδας της 30^{ης} Ιουνίου.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

**αναφορικά με τη διαμόρφωση οράματος, πλαισίου και στρατηγικής
για τον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού και τη συμμετοχή του
στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Δικαιωμάτων Εκπομπών.**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος του Προγράμματος ETRES-LIFE είναι η εκτίμηση του ρόλου και των επιπτώσεων στον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού από την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής καθώς και των εναλλακτικών υποστηρικτικών μηχανισμών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή.

Σκοπός αυτού του ερωτηματολογίου ειδικότερα είναι να αποτελέσει τη βάση της συζήτησης μεταξύ της Ομάδας Εργασίας και των συμμετεχόντων του ETRES *για τη διαμόρφωση οράματος, πλαισίου και στρατηγικής για τον ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού.*

Το ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται από τις παρακάτω πέντε διακριτές ενότητες

1. Στόχοι και στρατηγικές για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
2. Το ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών
3. Η Ελλάδα στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών
4. Ο ελληνικός τομέας ηλεκτρισμού
5. Υποστηρικτικοί μηχανισμοί ΑΠΕ στην Ελλάδα

σχεδιάστηκε έτσι ώστε με ένα πλήθος συγκεκριμένων ερωτήσεων ανά θεματική ενότητα να καλύπτονται ευέλικτα και περιεκτικά οι απόψεις και προτάσεις πάνω σε κομβικά ζητήματα σχετικά με το αντικείμενο.

Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από την επεξεργασία των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο από την Ομάδα Εργασίας θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν σε μια ημερίδα που θα διοργανωθεί από το Πρόγραμμα μέσα στον Ιούνιο. Η τελική έκθεση θα είναι προσβάσιμη και από την ιστοσελίδα του Προγράμματος (<http://www.cres.gr/etres>)

1. ΓΕΝΙΚΑ – ΣΤΟΧΟΙ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Ο κίνδυνος της αλλαγής του κλίματος λόγω της αυξημένης συγκέντρωση CO₂ και άλλων «Αερίων του Θερμοκηπίου» (ΑτΘ) στην ατμόσφαιρα, είναι ίσως η μεγαλύτερη απειλή που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα.

Το σημαντικότερο βήμα προς την κατεύθυνση περιορισμού των ανθρωπογενών εκπομπών ΑτΘ αποτελεί το Πρωτόκολλο του Κιότο (ΠτΚ) που τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005. Στα πλαίσια του ΠτΚ η Ε.Ε. έχει δεσμευτεί να επιτύχει μείωση εκπομπών ΑτΘ την περίοδο 2008-2012 κατά 8% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των κρατών-μελών για «κατανομή βαρών» στη μείωση των εκπομπών, επιτράπη στην Ελλάδα να αυξήσει τις εκπομπές της κατά 25%.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για το 2002, οι εθνικές εκπομπές παρουσίαζαν αύξηση 21,1% σε σχέση με το 1990 ενώ οι εκτιμήσεις για το 2010 σύμφωνα με το Σενάριο Αναμενόμενης Εξέλιξης προβλέπουν αύξηση των εκπομπών κατά 35,8%.

Ερωτήματα

E1.1 Κατά πόσο θεωρείτε ρεαλιστικό τον στόχο της Ελλάδας για περιορισμό των εκπομπών ΑτΘ (+25% σε σχέση με το 1990);

E1.2 Ποιες πιστεύετε πως θα είναι οι επιπτώσεις στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία από τη συμμόρφωση με το στόχο αυτό;

E1.3 Θα πρέπει και σε ποιο βαθμό το Ελληνικό κράτος να καταφύγει στην αγορά δικαιωμάτων εκπομπής από άλλες (τρίτες) χώρες προκειμένου να επιτευχθεί ο εθνικός στόχος;

2 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Η Οδηγία 2003/87 θεσπίζει ένα Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής ΑτΘ εντός της Κοινότητας με έναρξη εφαρμογής την 1η Ιανουαρίου 2005.

Κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής (2005-2007), το Σύστημα καλύπτει μόνο τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) από μεγάλες εγκαταστάσεις σε ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες ενώ μελλοντικά μπορεί να επεκταθεί ώστε να καλύπτει και άλλα ΑτΘ και / ή άλλες βιομηχανικές δραστηριότητες.

Το Σύστημα λειτουργεί στη βάση θέσπισης ανώτατου ορίου και εμπορίας δικαιωμάτων:

Κάθε κράτος μέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές υποχρεώσεις στα πλαίσια του ΠτΚ, πρέπει να αποφασίσει για κάθε περίοδο εφαρμογής του Συστήματος το ανώτατο επιτρεπτό όριο εκπομπών από το σύνολο των εγκαταστάσεων που εντάσσονται στο Σύστημα. Αυτό το συνολικό όριο θα κατανέμεται με τη μορφή Δικαιωμάτων Εκπομπής (1 Δικαίωμα = 1 τόνος CO₂) σε κάθε καλυπτόμενη εγκατάσταση.

Ο φορέας εκμετάλλευσης μιας εγκατάστασης της οποίας οι ετήσιες εκπομπές υπερβαίνουν τα Δικαιώματα Εκπομπής που της κατανεμήθηκαν, θα πρέπει να αγοράσει κατάλληλο επιπλέον πλήθος Δικαιωμάτων. Πωλητές Δικαιωμάτων μπορούν να είναι εγκαταστάσεις που εντάσσονται στο Σύστημα και οι εκπομπές των οποίων ήταν λιγότερες από το πλήθος των δικαιωμάτων που τους είχε κατανεμηθεί (πχ επειδή μείωσαν την παραγωγή τους, ή χρησιμοποίησαν λιγότερο ρυπογόνα τεχνολογία).

Η Οδηγία 2004/101 της 27.10.2004 τροποποιεί σχετικά την Οδηγία 2003/87 επιτρέποντας σε εγκαταστάσεις που εντάσσονται στο Σύστημα να μετατρέψουν πιστωτικά μόρια (credits) παραγόμενα από βασιζόμενους σε έργα μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο (Κοινή Εφαρμογή (JI) και μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης (CDM) σε δικαιώματα εκπομπών του Ευρωπαϊκού Συστήματος.

Ερωτήματα

E2.1 Πόσο αποτελεσματικά θεωρείτε πως το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών ΑτΘ θα λειτουργήσει στην επίτευξη των μειώσεων εκπομπών στο εσωτερικό της ΕΕ;

E2.2 Πώς σχολιάζετε το θεσμικό πλαίσιο του Συστήματος (πχ έλλειψη εναρμονισμένης μεθοδολογίας κατανομής δικαιωμάτων στην Ε.Ε., ύπαρξη αβεβαιότητας ως προς τα χαρακτηριστικά και το βαθμό «αυστηρότητας» του Συστήματος μετά την πρώτη περίοδο) και κατά πόσο πιστεύετε πως θα επηρεάσουν την αποτελεσματικότητά του;

E2.3 Κατά πόσο θεωρείτε πως οι μέσες τιμές των δικαιωμάτων που θα διαμορφωθούν θα επηρεάσουν την επενδυτική στρατηγική των επιχειρήσεων;

E2.4 Θεωρείτε ότι το Σύστημα θα πρέπει κατά την δεύτερη περίοδο εφαρμογής 2008-2012 και μετά να επεκταθεί ώστε να καλύπτει επιπλέον

- εμπομπές διεργασιών σε ήδη καλυπτόμενες εγκαταστάσεις
- άλλους τομείς δραστηριότητας (π.χ. μεταφορές)
- άλλα αέρια του θερμοκηπίου

E2.5 Πόσο έτοιμο θεωρείτε ότι είναι το ελληνικό κράτος για την αξιοποίηση των ευέλικτων μηχανισμών στα πλαίσια του Πρωτοκόλλου του Κιότο;

E2.6 Τι περιθώριο βρίσκετε για σχετική δραστηριοποίηση ελληνικών επιχειρήσεων, ειδικότερα στα Βαλκάνια;

E2.7 Έχετε κάποιες παρατηρήσεις πάνω στην Οδηγία 2004/101 για τη σύνδεση του Ευρωπαϊκού Συστήματος με τους μηχανισμούς του Κιότο;

3 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Στις 31.12.2004 η Ελλάδα υπέβαλε προς έγκριση στην Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Κατανομής (ΕΣΚ). Περαιτέρω, με την ΚΥΑ 54409/2632 της 27.12.2004 έγινε η ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία.

Το ΕΣΚ καλύπτει 141 υφιστάμενες εγκαταστάσεις στις οποίες κατανέμονται περίπου 71,3 εκατομμύρια δικαιώματα για κάθε έτος της περιόδου 2005-2007. Επιπλέον 9,4 εκ. δικαιώματα έχουν προβλεφθεί συνολικά για εγκαταστάσεις που θα ξεκινήσουν τη λειτουργία τους μέσα στην περίοδο αυτή.

Το σύνολο των δικαιωμάτων είναι κατά 2,1% μικρότερο από τις προβλεπόμενες εκπομπές των καλυπτόμενων εγκαταστάσεων σύμφωνα με το Σενάριο Αναμενόμενης Εξέλιξης οι οποίες αντιστοιχούν στο 52,5% των προβλεπόμενων συνολικών εθνικών εκπομπών για την περίοδο 2005-2007.

Το 73% των δικαιωμάτων προς υφιστάμενες εγκαταστάσεις και το 71% των δικαιωμάτων προς νεοεισερχόμενες εγκαταστάσεις θα δοθεί σε εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής. Από τον κλάδο ηλεκτροπαραγωγής απαιτούνται συγκριτικά και οι μεγαλύτερες μειώσεις εκπομπών (2,5% σε σχέση με το ΣΑΕ).

Από τους κλάδους που δεν εντάσσονται στο Σύστημα, τη μεγαλύτερη συνεισφορά στις εθνικές εκπομπές ΑτΘ έχει ο κλάδος των Μεταφορών με εκπομπές που αντιστοιχούν στο 18% του συνόλου για το 2001.

Ερωτήματα

E3.1 Θεωρείτε ρεαλιστικές τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την εξέλιξη των εθνικών εκπομπών όπως αυτές καταγράφονται στο ΕΣΚ;

E3.2 Δεδομένου του εθνικού στόχου εκπομπών και των προβλέψεων για την εξέλιξη των εκπομπών στους τομείς που δεν καλύπτονται από το Σύστημα, πώς σχολιάζετε την κατανομή δικαιωμάτων στο ελληνικό ΕΣΚ; Θεωρείτε πως έχει γίνει επαρκής και ικανοποιητική αξιολόγηση της αποδοτικότητας από πλευράς κόστους των απαιτούμενων μέτρων και πολιτικών για τον περιορισμό των εκπομπών;

E3.3 Πώς σχολιάζετε τη μεθοδολογία καθορισμού του πλήθους των δικαιωμάτων ειπομπής που κατανέμεται στους καλυπτόμενους τομείς και σε κάθε τομέα χωριστά;

E3.4 Τι περιθώριο υπάρχει και τι μέτρα θεωρείτε απαραίτητα για την μείωση εκπομπών σε τομείς που δεν καλύπτονται από την Οδηγία (πχ μεταφορές, τριτογενής τομέας, γεωργία, οικιακός τομέας);

E3.5 Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι τα ποσοτικά κριτήρια που θα κρίνουν με το τέλος της πρώτης περιόδου εφαρμογής το κατά πόσον ήταν επιτυχής και αποτελεσματική η υλοποίηση του Συστήματος;

E3.6 Πώς θα πρέπει να καθοριστεί και να επιβραβευτεί η «πρώιμη δράση» στην επόμενη περίοδο εφαρμογής του Συστήματος; Ποια θα πρέπει να είναι η «περίοδος βάσης» για τον υπολογισμό κατανομής δικαιωμάτων στις εγκαταστάσεις;

E3.7 Πώς σχολιάζετε τη μεταχείριση των διαφορετικών τεχνολογιών ηλεκτροπαραγωγής στο Ελληνικό ΕΣΚ; Τι παραπάνω μέτρα θεωρείτε πως χρειάζονται για την προώθηση καθαρότερων τεχνολογιών (πλην ΑΠΕ);

E3.8 Τι περιθώριο για περαιτέρω μειώσεις εκπομπών μετά το 2008 αλλά και μετά το 2012 θεωρείτε ότι υπάρχει στον Ελληνικό τομέα ηλεκτρισμού;

Ειδικότερα για τις εγκαταστάσεις που συμμετέχουν στο Σύστημα:

E3.9 Έχετε εκτιμήσει τα συνολικά κόστη για την επιχείρησή σας από την εφαρμογή του Συστήματος; Τι επιπτώσεις θεωρείτε ότι θα έχει το Σύστημα στην λειτουργία, τη στρατηγική, την ανταγωνιστικότητα και την αξία της επιχείρησής σας;

E3.10 Έχετε καθορίσει τις απαιτούμενες διαδικασίες παρακολούθησης των εκπομπών και διαχείρισης των δικαιωμάτων;

E3.11 Έχετε καταγράψει εναλλακτικά μέτρα περιορισμού εκπομπών ανά μονάδα παραγωγής στην εγκατάστασή σας; Τα έχετε αξιολογήσει και ποια είναι αυτά;

E3.12 Εκτιμάτε πως θα λειτουργήσετε κυρίως ως αγοραστές ή ως πωλητές δικαιωμάτων κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής;

4 ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Δομή Αγοράς

Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα ξεκίνησε με τον Ν.2773/1999 και τον Ν.3175/2003 που τον τροποποιεί ως συνέπεια των Κοινοτικών Οδηγιών 1996/92 και 2003/54.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας που εποπτεύει τις αγορές ενέργειας εξακολουθεί να έχει κυρίως γνωμοδοτικό ρόλο.

Ο ΔΕΣΜΗΕ έχει αναλάβει τη διαχείριση του συστήματος μεταφοράς υψηλής τάσης.

Η ΔΕΗ Α.Ε. -μονοπωλιακή επιχείρηση πριν την απελευθέρωση- εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να είναι μια καθετοποιημένη επιχείρηση, είναι ιδιοκτήτης και διαχειριστής των δικτύων διανομής (μέση και χαμηλή τάση) και είναι ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς.

Ερωτήματα

E4.1 Πώς κρίνετε το όραμα για την δομή, τη λειτουργία και τα χαρακτηριστικά των Ευρωπαϊκών Αγορών Ηλεκτρισμού, όπως αυτό αντανακλάται στις Οδηγίες 1996/92 και 2003/54;

E4.2 Πώς σχολιάζετε την μέχρι σήμερα πορεία απελευθέρωσης και συμμόρφωσης με τις παραπάνω Οδηγίες στην Ελλάδα;

E4.3 Ποιος πιστεύετε ότι θα πρέπει να είναι ο ρόλος και τα χαρακτηριστικά της ΔΕΗ Α.Ε. και της ΡΑΕ στην υπό διαμόρφωση απελευθερωμένη Αγορά Ηλεκτρισμού στην Ελλάδα;

Παραγωγή

Ο λιγνίτης είναι το κύριο καύσιμο ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα. Οι λιγνιτικές μονάδες αντιστοιχούν στο 47% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος στο διασυνδεδεμένο ηπειρωτικό σύστημα.

Παρά την απελευθέρωση της αγοράς πριν 4 χρόνια, σε ό,τι αφορά θερμικές μονάδες, μόνο μια αεριοστροβιλική μονάδα αιχμής έχει εγκατασταθεί από νεοεισερχόμενους επενδυτές ενώ ένα εργοστάσιο συνδυασμένου κύκλου με φυσικό αέριο αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία μέσα στο 2005. Η ΔΕΗ Α.Ε. έχει μερίδιο αγοράς 97% στην ηλεκτροπαραγωγή.

Ερωτήματα

E4.4 Πού αποδίδετε την καθυστέρηση στις επενδύσεις για νέες μονάδες παραγωγής; Ποια προορίζετε ως σημαντικότερα μέτρα ώστε να ξεπεραστούν τα εμπόδια αυτά;

E4.5 Σε ποιο βαθμό κρίνετε ότι θα μεταβληθούν τα μερίδια πρωτογενούς ενέργειας (καυσίμου) στην ηλεκτροπαραγωγή από την εφαρμογή του Συστήματος;

E4.6 Ποια πρέπει να είναι τα κριτήρια για τον καθορισμό μιας “χρυσής τομής” μεταξύ της ανάγκης για περιορισμό των εκπομπών και της ανάγκης για εξασφάλιση εθνικής ασφάλειας παροχής ενέργειας;

E4.7 Στο πλαίσιο της εφαρμογής του Συστήματος, πώς σχολιάζετε η Πολιτεία να έχει τη δυνατότητα να καθορίζει την τεχνολογία και/ή το καύσιμο στην ηλεκτροπαραγωγή;

Λειτουργία ημερήσιας αγοράς

Η κατανομή μονάδων παραγωγής και η διαχείριση του Συστήματος πραγματοποιείται από τον ΔΕΣΜΗΕ με βάση προσφορές που υποβάλλουν οι παραγωγοί. Πρόσφατα τέθηκε σε Δημόσια Διαβούλευση από την ΡΑΕ το πλαίσιο των βασικών αρχών σχεδιασμού της ημερήσιας αγοράς ηλεκτρισμού.

Ερωτήματα

E4.8 Προκειμένου η ζήτηση να καλύπτεται και με τις μικρότερες δυνατές εκπομπές, θα πρέπει να αντανakλάται το κόστος εκπομπών στις προσφορές κάθε σταθμού παραγωγής; στην Ημερήσια Αγορά;

E4.9 Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι θα εξασφαλιστεί η διαφανής και αποτελεσματική λειτουργία μιας πραγματικά ανταγωνιστικής ΗΑΗ στην Ελλάδα;

Προμήθεια (ανταγωνισμός + Τιμολόγια)

Από 1ης Ιουλίου 2004, όλοι οι καταναλωτές πλην των οικιακών έχουν δικαίωμα επιλογής προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας. Όμως η ΔΕΗ Α.Ε. είναι η μόνη επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας με αποτέλεσμα να έχει μερίδιο αγοράς 100%. Τα τιμολόγια για κάθε κατηγορία καταναλωτών εγκρίνονται από το ΥΠΙΑΝ για όσο διάστημα ο σημαντικότερος προμηθευτής έχει μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 70%.

Ερωτήματα

E4.10 Κατά πόσο θεωρείτε πως η σημερινή μονοπωλιακή κατάσταση στον τομέα προμήθειας επηρεάζει την αποτελεσματική λειτουργία του ελληνικού τομέα ηλεκτρισμού;

E4.11 Θεωρείτε πως η αντανάκλαση στα τελικά τιμολόγια του πρόσθετου κόστους παραγωγής από την εφαρμογή του Συστήματος είναι καθοριστική για την αποτελεσματική λειτουργία του; Πώς θα ορίζατε αυτό το πρόσθετο κόστος; Είναι το κόστος των συνολικών εκπομπών ή μόνο το κόστος αγοράς των επιπλέον δικαιωμάτων από πλευράς των παραγωγών;

E4.12 Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως θα πρέπει οι παραγωγοί να μπορούν να μετακυλίσουν στους καταναλωτές το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από τη συμμόρφωσή τους με την Οδηγία;

Σε περίπτωση που οι τιμές πώλησης ηλεκτρισμού αυξηθούν ως συνέπεια του Συστήματος:

E4.13 Θεωρείτε πως θα υπάρξει αύξηση της κερδοφορίας των παραγωγών; Αν ναι, για ποιους λόγους; Πρέπει μήπως, στην περίπτωση αυτή, να επιβληθεί από το κράτος ένας μηχανισμός επιστροφής-ανακύκλωσης αυτών των πρόσθετων κερδών;

E4.14 Ποια θεωρείτε πως θα είναι η επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (ειδικά εκείνων με υψηλή κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας) που δραστηριοποιούνται σε διεθνείς αγορές;

Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά

Στην Ελλάδα υπάρχει ένα πλήθος νησιών με αυτόνομα δίκτυα, μη συνδεδεμένα με το ηπειρωτικό σύστημα. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς στα νησιά αυτά το 2004 ήταν 1573MW. Διαχειριστής των δικτύων αυτών είναι η ΔΕΗ Α.Ε. η οποία αποζημιώνεται για το υπερβάλλον κόστος κάλυψης των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας.

Ερωτήματα

E4.15 Τι περιθώριο περιορισμού εκπομπών βρίσκετε στα ηλεκτρικά συστήματα των μη διασυνδεδεμένων νησιών, δεδομένου των ειδικών χαρακτηριστικών τους (αυτόνομα δίκτυα, έντονη εποχικότητα στη ζήτηση); Τι ειδικότερα μέτρα πρέπει να ληφθούν;

E4.16 Υπό το πρίσμα της εφαρμογής του Συστήματος, ποιες είναι οι απόψεις σας όσον αφορά την κάλυψη της αύξησης της ζήτησης στα Νησιά;

Διεθνείς Διασυνδέσεις

Το Ελληνικό Σύστημα διασυνδέεται από Βορρά με τη Βουλγαρία, την ΠΓΔΜ και την Αλβανία με διαθέσιμη ισχύ μεταφοράς 600 MW. συνδέεται επίσης με την Ιταλία με υποβρύχιο καλώδιο DC ισχύος 500 MW ενώ πρόκειται να κατασκευαστεί νέα σύνδεση με την ΠΓΔΜ ισχύος 400 MW καθώς και σύνδεση με την Τουρκία. Οι βόρειες διασυνδέσεις χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά για εισαγωγές ενέργειας ενώ κυρίως τους χειμερινούς μήνες πραγματοποιούνται σημαντικές εξαγωγές προς την Ιταλία.

Ερωτήματα

E4.17 Εκτιμάτε πως η εφαρμογή του Συστήματος θα αυξήσει τις εισαγωγές ρεύματος από γειτονικές χώρες που δεν καλύπτονται από το Σύστημα; Θεωρείτε πως πρέπει να αυξηθεί η χωρητικότητα των διασυνδέσεων της χώρας ή/και ο βαθμός χρησιμοποίησης των ήδη υφιστάμενων διασυνδέσεων; Τι επίπτωση μπορεί να έχει αυτό στην ενεργειακή αυτόρκεια της χώρας;

5 ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΠΕ

Οι ΑΠΕ παρουσίασαν σημαντική ανάπτυξη στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα κυρίως της οικονομικής υποστήριξής τους η οποία πραγματοποιείται με τα εξής μέτρα:

- Εξασφάλιση απορρόφησης στο Δίκτυο κατά προτεραιότητα της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ.
- Εξασφαλισμένη τιμή αγοράς της παραγόμενης από ΑΠΕ ηλεκτρικής ενέργειας
- Επιχορήγηση του κόστους κατασκευής έργων ΑΠΕ με ποσοστά που διαφοροποιούνται ανά τεχνολογία (30-50%).

Σύμφωνα με την Οδηγία 2001/77 η Ελλάδα έχει ενδεικτικό στόχο 20,1% για τη συνεισφορά της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ (συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων υδροηλεκτρικών) στην τελική κατανάλωση ηλεκτρισμού της χώρας το 2010. Το ποσοστό αυτό για το 2004 ήταν περίπου 11% (2,5% ΑΠΕ + 7,5% μεγάλα υδροηλεκτρικά).

Το 2004 η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ (πλην μεγάλων υδροηλεκτρικών) στην Ελλάδα ήταν της τάξης των 575MW το μεγαλύτερο ποσοστό των οποίων (85%) αφορούσε αιολικά πάρκα.

Το ενδιαφέρον για περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ είναι μεγάλο. Ήδη έχουν εκδοθεί από το ΥΠΑΝ άδειες παραγωγής για έργα ΑΠΕ συνολικής ισχύος πάνω από 4500 MW. Η μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση αυτών των έργων μπορεί να αποδοθεί σε μια σειρά από προβλήματα σημαντικότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Αδυναμία απορρόφησης της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στο υφιστάμενο δίκτυο (κορεσμός της μεταφορικής ικανότητας των δικτύων σε περιοχές υψηλού δυναμικού ΑΠΕ)
- Χρονοβόρα και γραφειοκρατική αδειοδοτική διαδικασία
- Απουσία εγκεκριμένου Χωροταξικού Σχεδιασμού, που μπορεί να οδηγήσει ακόμα και σε ακύρωση της άδειας εγκατάστασης πολλών έργων ΑΠΕ
- Τοπικές αντιδράσεις, εν πολλοίς προερχόμενες από την έλλειψη συγκροτημένης και αντικειμενικής ενημέρωσης

Ερωτήματα

E5.1 Θεωρείτε τις ΑΠΕ βασικό εργαλείο για την επίτευξη των εθνικών στόχων του Πρωτοκόλλου του Κυότο;

E5.2 Βρίσκετε πως η συνεισφορά των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, όπως αυτή έμμεσα αντανακλάται στο ελληνικό ΕΣΚ, είναι ρεαλιστική; Θα μπορούσε να αυξηθεί;

E5.3 Κατά πόσο θεωρείτε πως είναι εφικτός ο στόχος που θέτει η Οδηγία 2001/77 για 20,1% συνεισφορά των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή το 2010; Με ποιους βασικούς όρους και προϋποθέσεις;

E5.4 Πώς αξιολογείτε τα εμπόδια στην ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας; Θεωρείτε ότι υπάρχουν και άλλα εμπόδια από αυτά που καταγράφονται στο κείμενο; Ποιες πρέπει να είναι οι προτεραιότητες και οι συγκεκριμένες πρωτοβουλίες / δράσεις για την άρση τους;

E5.5 Η μέχρι σήμερα ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας στηρίχθηκε, σε μεγάλο βαθμό (~ 85%), στα αιολικά πάρκα. Θεωρείτε σκόπιμη και αποδοτική, σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, την κατεύθυνση αυτή και για την επόμενη 10ετία; Είναι ρεαλιστική μία σημαντικά διαφοροποιημένη ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας, στον ίδιο χρονικό ορίζοντα; Με ποιους βασικούς όρους και πρόσθετα μέτρα υποστήριξης για κάθε τεχνολογία;

E5.6 Θεωρείτε το υφιστάμενο σύστημα οικονομικής στήριξης των ΑΠΕ εύλογο και αποτελεσματικό, όσον αφορά την ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας την επόμενη 10ετία; Ποιες ενδεχόμενες αλλαγές θα προτεινάτε και σε τι χρονικό διάστημα;

E5.7 Τι άλλα κίνητρα ή μέτρα (μη οικονομικού χαρακτήρα) θεωρείτε πως θα μπορούσαν να βοηθήσουν ουσιαστικά την ανάπτυξη των ΑΠΕ;

E5.8 Θεωρείτε σκόπιμη και εφικτή, για την επόμενη 10ετία, την εισαγωγή στη χώρα μας ενός συστήματος ποσοτώσεων και/ή εμπορίας πράσινων πιστοποιητικών (quota / green certificates) για την οικονομική υποστήριξη έργων ΑΠΕ; Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κύρια πλεονεκτήματα ή/και μειονεκτήματα του συστήματος αυτού για τη χώρα μας;

E5.9 Σε περίπτωση που η εφαρμογή του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εμπομπών οδηγήσει μελλοντικά σε σημαντική αύξηση των τιμολογίων ηλεκτρισμού, κατά πόσο θεωρείτε ότι θα πρέπει να τροποποιηθούν οι μηχανισμοί οικονομικής υποστήριξης των ΑΠΕ;

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο

.....

Επιχείρηση / Φορέας

.....

Τηλέφωνο Επικοινωνίας

.....

E-mail

.....